

Skatteutskottets betänkande

1978/79:41

med anledning av motion om höjd tobaksskatt

Motionen

I motionen 1978/79:681 av Erik Johansson i Hållsta m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om en förändring av tobaksbeskattningen så att dennas nivå anpassas till konsumentprisutvecklingen i allmänhet under 1970-talet så att medel härigenom kan anvisas till en kraftigt förbättrad satsning på tobaksupplysning, särskilt för att förebygga vanemässigt tobaksbruk bland barn och ungdom.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 2 § lagen (1961:394) om tobaksskatt utgår sådan skatt med följande belopp:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller			
grupp I	t.o.m. 1,7	13,5	
grupp II	över 1,7 t.o.m. 3,0	18,0	
grupp III	över 3,0 t.o.m. 5,0	21,5	
grupp IV	över 5,0	30,0	
Cigarretter			
grupp I	t.o.m. 0,85	18,0	
grupp II	över 0,85 t.o.m. 1,20	23,0	
grupp III	över 1,20 t.o.m. 1,55	28,0	
grupp IV	över 1,55 t.o.m. 1,90	32,5	
grupp V	över 1,90	37,0	
Röktobak		—	74:00
Tuggtobak		—	25:00
Snus		—	10:50

För cigarrettpapper och cigarretthylsor utgår skatten med 5 öre för varje påbörjad längd av 100 millimeter av ett blad eller en hylsa för framställning av en cigarrett.

Dessa styckeskattesatser har gällt fr. o. m. den 14 mars 1977. Statsverkets inkomster av tobaksskatten har för budgetåret 1979/80 beräknats till 2,5 miljarder kronor. Om härtill läggs den mervärdeskatt som utgår på tobaksvarorna kan de sammanlagda statsinkomsterna på tobak uppskattas till minst 3 miljarder kronor. Den sammanlagda skattebelastningen på cigarretter kan

beräknas motsvara ca 80 % av konsumentpriset.

Enligt en av Nationalföreningen för upplysning om tobakens skadeverkningar – NTS – verkställd beräkning skulle priset på cigaretter under 1970-talet inte ha stigit i takt med konsumentprisindex (KPI). Denna beräkning bygger emellertid på ett medelvärde för de mest sålda märkena, vilket innebär att den övergång till mindre cigaretter som ägt rum under perioden kommer att framstå som en prissänkning. Om man i stället följer prisutvecklingen för vart och ett av de mest sålda cigarettmärkena under 1970-talet blir avvikelserna i förhållande till KPI marginella.

Beträffande frågan om åtgärder mot tobakens skadeverkningar kan här erinras om att tobakskommittén (S 1977:03) enligt sina direktiv bör lägga fram förslag dels om åtgärder som omedelbart minskar tobakskonsumtionen och förebygger tobakens skadeverkningar, dels om åtgärder på längre sikt. Utredningen, som således är oförhindrad att ta upp beskattningsfrågorna till prövning, beräknas avge sitt betänkande under senare delen av 1979.

Utskottet

I motionen begärs en skärpning av tobaksskatten av främst två skäl. Motionärerna gör gällande att tobaksvarorna under 1970-talet sjunkit i pris i förhållande till andra konsumtionsvaror och att detta skulle ha stimulerat till ökad tobakskonsumtion. Vidare vill de anslå ytterligare medel till information om tobakens skadeverkningar och finansiera denna åtgärd genom skattehöjningen.

Utskottet vill först konstatera att tobaksbeskattningen i motsats till alkoholbeskattningen hittills främst har fungerat som ett finanspolitiskt instrument. Beskattningsåtgärderna har inte varit förenade med någon uttalad strävan att dämpa konsumtionen. Skattesatserna har som regel höjts i samband med att staten velat finansiera andra åtgärder. På grund av konstruktionen med styckeskattesatser blir effekterna av en skattehöjning nästan alltid en tillfällig pristopp som sedan jämnas ut genom penningvärdeförändringen. Ser man till prisbildningen för varje cigarettssort för sig uppvisar utvecklingen under 1970-talet en stigande kurva som i huvudsak överensstämmer med konsumentprisindex. Däremot har genomsnittspriset för cigaretter under samma tid visat en i förhållande till övriga varor något sjunkande kurva, vilket främst torde bero på en ökande försäljning av de minsta cigaretttyperna. Med hänsyn till dessa omständigheter och med beaktande av att regeringen kan väntas bevaka möjligheterna att i möjligaste mån utnyttja tobaksskatten finanspolitiskt finner utskottet inte erforderligt att riksdagen från sådana utgångspunkter påkallar någon skattehöjning.

En i viss mån annan fråga gäller användningen av tobaksskatten i konsumtionsdämpande syfte och till detta spörsmål torde det finnas anledning att återkomma i samband med behandlingen av de förslag som

tobakskommittén väntas lägga fram senare i år. Kommittén kommer även att behandla de informationsfrågor som tas upp i motionen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1978/79:681.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1978/79:681.

Stockholm den 27 mars 1979

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Alvar Andersson (c), Valter Kristenson (s), Stig Josefson (c), Tage Johansson (s), Rune Carlstein (s), Tage Sundkvist (c), Olle Westberg i Hofors (s), Kurt Söderström (m), Hagar Normark (s), Johan Olsson (c), Curt Boström (s), Holger Bergqvist (fp), Bo Lundgren (m) och Wilhelm Gustafsson (fp).

